

Matkatoimistomyynti edelleen kanveesissa vuonna 2021

- Kansainvälinen matkustus elpyy verkkaisesti

Koronarokotusten herättämistä odotuksista huolimatta Covid-19-pandemia ei hellittänyt otettaan maailmalla vuoden 2021 aikana. Pandemia on koetellut toimialoja hyvin eri lailla; eräät alat ovat taloudellisesti hyötynet pandemiasta, kun taas esimerkiksi matkailutoimialan yrityksistä suurin osa on joutunut taistelemaan hengissä pysymisestään. Etenkin kansainvälisen matkustuksen parissa toimivat ja siitä riippuvaiset matkatoimistot, matkanjärjestäjät, kuljetus- ja majoitusyhtiöt, valuutanvaihtoyritykset, matkaoppaat ja lukuisat muut toimijat ovat olleet pandemian ja siihen liittyvien viranomaislinjausten armoilla. Pandemian tartunta-aaltojen ja erilaisten rajoitusten välissä kansainvälistä työ- ja vapaa-ajanmatkustusta saatiin vuoden aikana jonkin verran käynnistettyä. Vahvimmin koronakriisissä kuitenkin pärjäivät kotimaisille asiakkaille matkapalveluita tuottavat ja matkoja myyvät toimijat.

Syksyllä 2021 tilanne matkustuksen elpymisen kannalta näytti toiveikkaalta, mutta nopeasti leviävän omikron-virusvariantin vaikutukset näkyivät myös matkailussa. Pari vuotta kestäneen koronakurimuksen edetessä kannanotot siitä, että Covid-19-tautiin tulee suhtautua kuin mihin tahansa hengitystiesairauteen, ovat lisääntyneet. Tämän näkemyksen myötä suhtautumisen pandemiaan toivotaan neutralisoituvan, yhteiskuntien avautuvan ja näin ollen myös kansainvälisen matkustuksen elpymään.

Suomen matkailualan liiton (SMAL) keräämien, pääosin liiton jäsenyrityksiltä saatujen ennakkotietojen mukaan matkatoimistoalan kokonaismyynti ilman alan sisäistä kertautuvaa myyntiä oli vuonna 2021 noin 307,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 vastaava luku oli noin 414,3 miljoonaa euroa ja ennen pandemiaa vuonna 2019 alan kokonaismyynti oli noin 2 038 miljoonaa euroa. Näin ollen matkatoimistoalan kokonaismyynti jatkoi vuonna 2021 syöksykiitoaan pudoten edellisvuoteen verrattuna 25,8 prosenttia romahduksen ollessa vuoteen 2019 nähden 84,9 prosenttia.

Yrityksille ja yhteisöille tapahtuvan liikematkamyyntin sekä tapahtuma-, kokous- ja ryhmämyyntin arvo oli noin 113,1 miljoonaa euroa, jossa oli pudotusta edellisvuoden työperusteisten matkojen myyntiin 15,5 prosenttia. Kun tilannetta verrataan vuoden 2019 vastaavaan myyntiin, pudotusta oli peräti 83,6 prosenttia. Työmatkustuksen elpymistä hidastivat muun muassa pelko matkalla saadusta koronatartunnasta tai -altistumisesta ja näistä aiheutuneista mahdollisista karanteeneista. Vain ns. bisnes-kriittisimpiä matkoja toteutettiin vuoden 2021 aikana.

Lentäen tehtyjä matkapaketteja koskeva tilastointimme perustuu suurelta osin etukäteen suunniteltuun matkanjärjestäjien sarjatuotantoon. Mukana tilastoinnissa ovat myös matkapaketit, jotka matkanjärjestäjä on räätälöinyt asiakkaan toiveiden mukaan tai jotka matkustaja itse on koostanut paketiksi matkanjärjestäjän nettisivujen avulla. Lentopohjaisten matkapakettien tilastoinnin ulkopuolelle jäävä matkapakettimyynti on sisällytetty myöhemmin mainittavaan muuhun matkatoimistomyyntiin.

SMALin laatimassa lentäen tehtävien matkapakettien tilastoinnissa mukana olevien matkanjärjestäjien matkapakettimyynti jatkoi vuonna 2020 alkanutta romahdustaan. Myytyjen vapaa-ajanmatkojen määrä oli noin 116 700, missä oli pudotusta lähes 30 prosenttia edellisvuoden määrään nähden. Kun matkojen määrää verrataan vuoden 2019 tilanteeseen, sukellus oli hurjat 87 prosenttia. Tässä tilastoinnissa mukana olevien matkanjärjestäjien liikevaihto matkapakettien osalta oli 104,3 miljoonaa euroa. Edellisvuoteen verrattuna liikevaihto putosi edelleen lähes 41 prosenttia. Vuoden 2019 tilanteeseen verrattuna myös euromääräinen liikevaihto romahti yli 86 prosentilla.

Muun matkatoimistomyyntin arvosta tai jakaumasta ei ole käytettävissä täsmällistä tietoa. SMAL on kerännyt vuosien varrella jäsenistöltään laajasti tietoja matkatoimistojen erityyppisten matkojen myynnistä. Mukana on ollut bussi- ja/tai laivapakettien sekä erityisteemojen ympärille rakennettujen matkapakettien ohella erillisinä

ostetut matkailupalvelut. Muuhun matkatoimistomyyntiin on sisällytetty myös kotimaan kohteisiin myydyt lentopohjaiset matkapaketit sekä ns. incoming-matkamyynti eli suomalaisten matkatoimistojen koostamat, Suomessa tai sen lähialueilla toteutettavat matkat, jotka on myyty suoraan tai toisen matkanjärjestäjän kautta ulkomaalaisille matkailijoille. Suomen tiukat matkustusrajoitukset vaikuttivat erityisesti ulkomailta Suomeen suuntautuvaan matkustukseen, mutta toisaalta ne lisäsivät suomalaisten matkustusta kotimaassa.

Muun matkatoimistomyynnin arvon arviointi on normaalioloissakin haasteellista johtuen muun muassa siitä, että suuret ulkomaalaisomisteiset online-matkatoimistot eivät ole enää fyysisesti läsnä Suomen-markkinoilla eivätkä SMALin sateenvarjon alla. Saatavilla olevien tietojen pohjalta arvio muun matkatoimistomyynnin euromääräisestä arvosta oli työperusteisen ja lentopohjaisten matkapakettien myynnin tasolla. SMALin jäsenistön liiketoiminnassa ulkomaille suuntautuvien työ- ja vapaa-ajanmatkojen tuotanto ja myynti ovat perinteisesti korostuneet, joten muun muassa kotimaanmatkailuun osittain perustuva muu matkatoimistomyynti sinnitteli vuonna 2021 edellisvuoden tasolla. Arvio muun matkatoimistomyynnin arvosta vuonna 2021 oli noin 90 miljoonaa euroa, eli laskua vuoteen 2020 oli reilut 14,3 prosenttia. Vuoden 2019 myynnistä tälläkin sektorilla jäätettiin 84,8 prosenttia.

Matkatoimistojen myymät kansainväliset ja kotimaan reittilennot

Matkatoimistoissa myytyjen kotimaan ja kansainvälisten IATA-lentolippujen bruttoarvo (sisältäen verot ja veronkaltaiset maksut) vuonna 2021 oli 158 miljoonaa euroa, missä oli kasvua 17,4 prosenttia ensimmäisen koronavuoden 2020 myyntiin verrattuna. Pudotusta koronaa edeltävään aikaan eli esimerkiksi vuoteen 2019 verrattuna oli kuitenkin edelleen järjestyttävät 85,1 prosenttia. Pohjoismaiden ja Baltian maiden vertailussa tämä ns. BSP-myynti elpyi Suomessa edelleen hitaimmin. Ruotsissa ja Norjassa vuoden 2021 lentolippumyynnin kasvu jäi edellisvuoteen verrattuna Suomen tavoin alle 20 prosentin (Ruotsi +19,96 % ja Norja +18,7 %), mutta molempien maiden osalta pudotus vuoteen 2019 verrattuna oli ollut Suomen tilannetta maltillisempi (Ruotsi -80,2 % ja Norja -59,4 %). Nopeinta vuositason kasvua (2021 vs 2020) matkatoimistojen lentolippumyynnissä nähtiin Islannissa (+81,1 %), Virossa (+67,1 %), Liettuassa (+55 %), Latviassa (+50,1 %) ja Tanskassa (+42,6 %).

Maaliskuusta 2021 alkaen matkatoimistojen kuukausitason lentolippumyynti oli Suomessakin plus-merkkistä vuoden 2020 vertailukuukausiin nähden. Suuret kasvuprosentit kertovat tosin äärimmäisen matalista lähtöluvuista. Syksyn 2021 aikana nähtiin kuitenkin selvää lentomatkustuksen elpymistä niin liike- kuin vapaa-ajanmatkustuksen osalta, joskin vuoden loppua kohden lentolippumyynnin kasvuprosentit jälleen madaltuivat.

Lisätietoja:

Toimitusjohtaja Heli Mäki-Franti, Suomen matkailualan liitto ry SMAL, p. 09 4133 3550,
heli.maki-franti(at)smal.fi